

A CROSSMAN ELLENZÉK FELVONULÁSA

A legjelentősebb események olykor igen csendesen mennek végbe a régi demokráciákban.

Természetesen, az elszigetelt árva hang harsányan szólal meg, míg a szélesen alapozott új szükségletekből fakadó kritikának szordinált a tónusa (márcsak azért is, mert ki tudja, nem kellesz-e holnapután a felelősséget a kormányban vállalnia?)

Ilyen néma földrengés volt a több mint száz nem-szavazó munkáspárti képviselő tüntetése. Az előzmények ismertek. Attlee miniszterelnöknek és a parlamenti párt nagy többségének megróvó határozata után is vonakodott a vagy negyven főből álló Crossman csoport ellenzéki indítványát visszavonni. Nyilvános parlamenti vitára került a sor, ~~amely~~ ^{amely} után, ~~ami Angliában nem ritkaság~~ határozati javaslatát, amely szolgálatát megtette ~~itt~~, vissza kívánta vonni. Ezt a szokásos lépést a Független Munkáspárt ^{hét} ~~egy~~ szál képviselőből álló "pártja", a házszabályok igénybevételével, megakadályozta. * Crossman ^{ék} ~~csoport~~ azonban az ugratást kivédte, ^{lak} és vonakodott a kormány ellen szavazni, és a helyet ^{lak} tartozkodott a szavazástól. Azzal, hogy testületileg jártak el, sikerült érvényre juttatni egyébként igen heterogén csoportjuk taktikai egységét. Sőt, így még a maguk javára ^{is} fordítottak ^{lak} számos hozzájuk addig nem csatlakozott képviselő társuk csak néman táplált bizalmatlanságát Bevin politikájával szemben.

Az eredmény látszatra szomorú volt, ³⁵³ 354:0 ellen, a kormány javára. Hol maradt hát az ellenzék? Megfutamodott? Nem. Az angol "understatement" annyit tesz, hogy "sokat mondóan keveset mondani". Nos, ez a "0" ilyen piramidális "understatement" volt. Először, mert a

szembenálló ³⁵³ 354 szavazat nem a munkáspárt képviselőiből tevődött össze, hanem a hivatalos konzervatív és egyéb ellenzék ¹²² ~~112~~ szavazata is magába foglalta. Másodszor, mert a '0' jóval több mint száz munkáspárti képviselő lazádasát jelentette. Crossmannak sikerült az angol munkásparton belüli két féle ellenzékét maga köré gyűjtenie, de egyben mindakettőt ^{az ő saját} egy, sokkal erősebb, bar mérsékeltebb élcsoporthoz alárendelnie, amelynek ő maga az elismert vezére. E taktikai mű talán csak lassan érde de jelentős stratégiai következményekkel fog járni.

A két szélső nézetet, amelyet a Crossman féle megmozdulás elnyelt és diametrálisan ellenkező irányzatok dacára egyaránt magába magába mögé tömörített, két név fejezi ki: Zilliacus és Jenny Lee. ~~az utóbbit~~ ^{Zilliacus}

az egyoldalú orosz orientáció híve. Ugy az abessziniai háború mint a spanyol fasiszta felkelés idején a szocialista külpolitika bajnoka volt. Külpolitikai szaktekintély, csiszolt szenok, remek debatter, vonzó ~~személyisége~~ egyéniség. Annál jelentősebbnek tetszik, hogy a vezetése alatt álló csoport, amely kontinentális vonatkozásban szocialisták és kommunisták egységpartja mellett van, az utóbbi év folyamán befolyásának jórészt elvesztette. A Crossman mellett működő öt főnyi taborkar egyike sem tekinthető a Zilliacus irányzat exponensének. Pedig Zilliacus ~~taborkar~~ nem titkos kommunista szimpatizáló, hanem, mint köztudomásu, a munkáspárt szabadelvei hagyományainak a letét ményese és mint ilyen ragaszkodik a szocializmus széles és türelmes értelmezéséhez. ^{A Zilliacus csoport} ~~Az~~ ~~é~~ politikai súlyának hanyatlása csak az egyik tünete annak alakulásnak amely a nemzeti érdek gerpcpontja körül csoportosul, amely a Crossman akcióban nyilvánult meg.

Al másik tünete az ellenkező poluson mutatkozott. Jenny Lee, ugyan-

csak nem tartozott az indítványozó élcsoporthoz tagjai közé. O maga, valamint férje, Aneurin Bevan, jelenlegi népjóléti miniszter, hosszú évek óta a part balszárnyán állott és mint nemzetközi, ideologikus szocialista szállt szenvedélyes, hogy ne mondjam, ^{Sokszor} elvakult ellenzékbe a Szovjetunióval szemben. Bevanék lapjában talált otthonra a szovjetpolitikanak az a rideg elítélése, amely tagadhatatlanul szerepet játszott a jelenlegi hivatalos irány kialakulásában. ^{Er az irány} Kétségtelenül a szocialdemokrata partokkal való együttműködést a kommunisták ellen javasolta mindenütt, hogy az így megperésbödött Anglia a Szovjetunió ellen sikeresebben vehesse fel a diplomaziai harcot. Ez a csoport lassanként felszívta a régi Független Munkaspárt (I.L.P.) megmaradt híveit, a baloldali intelligencia nagyrészét, és mint a szovjetellenes szocialisták gyűlékezéspontja jelentkezett. Irodalmi téren Gide, Orwell és Koestler voltak a patronusaik. A Crossman féle ^{mint korábban} ellenzék erre a csoportra sem támaszkodik. Ellenkezésképp. Az új ellenzék ^{önzetétele} a "Tribune" körüli bolsevista sarkanyölknek a gyengüléséről is tanuskodik.

Madartávtól nézve, mind Zilliacus, mind Jenny Lee egy és ugyanazon nehezséggel áll szemben. Politikájuk tulságosan egy külállam - Oroszország - körül ~~magam~~ forgott: csak míg a Bevan házaspárnál oroszellenes, Zilliacusnál oroszbarát értelemben. Hiába származott mindkét rész állaspontja ~~szocialista~~ szocialista lelkületből, Zilliacus, aki arra is hivatkozott, hogy a Bevin irány ellentétben ^{látszik lenni} van a Munkaspárt választási ígéreteivel, a szocialista Oroszországgal való együttműködést elvi okokból követelte. Bevanék, ugyancsak elvi okokból, ennek ^{az} ugyanazon ~~neml~~ ~~okozat~~ ellenkezését követelték. Míg az előbbi állaspont Zilliacust külpolitikájában Oroszországhoz kötötte, az utóbbi

Bevanékat Amerikához lancoolta. A "Tribune" vonal belső ellentmondása akkor vált nyilvánvalóvá, amikor Henry Wallace híres Newyorki beszédere amelyben ő Trumant haborútól intette, a lap egy Wallace ellen intézett személyes támadással ~~magánzóla~~ válaszolt!

A Crossman csoportban ^{eladdig} csak kültagképpen, vagy kevésbé ünneplésesen, mint "lógosok" szerepelnek Zilliacusék, Bevanék pedig mint kétes súlyú beltágok. Persze Bevan esetleges személyes vezetése ^{Amerikai} ~~magánzóla~~ alatt súlyuk megnöhetne.

A hattagu élcsoport maga többek között a Munkaspart egy végrehajto bizottsági tagjából, a Szakszervezeti kongresszus egy végrehajto bizottsági tagjából, a partlapnak tekintett "Daily Herald" egy vezető szerkesztőségi tagjából áll. Kivéve az utóbbit, akiről azt lehet mondani hogy ideologikus szocialista ~~aki azonban~~ a szovjetekkel szemben gyanúval viseltetik, ^{kedo} nehéz volna roluik egyebet jelenteni, mint hogy az angol munkasmozgalom nagytekántélyü , de politikailag minden szekcionalis allasponttol mentes mersékelt irányu képviselői. A jóval több mint száz képviselő, aki a közvélemény oriasi meglepetésére, minden hivatalos nyomás ellenére, mögójük állott, ~~nagyjából~~ ugyanilyen atlagos összetéelt mutat. Mit jelent hát ez a frazistalan, erejében impozans ~~magánzóla~~ tüntetés?

Az amerikai republikanusok győzelme időben egybe esett az angol belgazdasági helyzet kiéleződésével. Sarkpontja a munkashiany, amely elismerten minden belgazdasági probléma közös nevezője. A munkashiany fokozza, ha a hadsereg több katonat kíván és az ^{általános} ~~alkotmányos~~ védkötelezettséget békeidőre kell kiterjeszteni; a munkashiany fokozza ha a kivített erőltetni kell, hogy a szigetország nyersanyagot tudjon be-

hozni. A munkashiany fokozza az életszínvonal elmaradása, a szénhiány, a szükségleti cikkek szüksége, a lakásinség, a munkaidő leszállításának elodázása. Munkaidőben tanult meg gondolkodni az országra. Minden, ami a munka folytonosságát, a kivitel lehetőségét, a külkereskedelem nyugodt menetét veszélyezteti, de kivált mindaz ami közvetlenül a munkanélküliség árnyékát idézi fel, akkor amikor munkashiany az egyetlen a brit nemzetet éjjel-nappal kísérő gond, a nép legmélyebb ösztöneit hívja a porondra. Es éppen ezeket a veszélyeket idézték fel huszonnégy óra alatt az amerikai választások. Minden azóta eltelt nap ezeket győzt meg egy szabadpiacos Amerikához lancolt Anglia ^{hűhűtlen} végzetts helyzetéről. *presztízst*

Az ~~angol~~ angol nép széles tömegei az amerikai kölcsönt soha sem helyeselték. Hiába volt hogy akkor sokan, ^{sajnos} a baloldalon is, azt vitattak, hogy az aranyvaluta artatlan intézmény, hogy Bretton Woods nem jelent aranyvalutat, hogy akik regionalis külkereskedelemben látják a megoldást azok a világ kereskedelmét szűkíteni ohajtják, és így tovább. A nép egészséges ösztöne a legmélyebb bizalmatlansággal fogadta a "megjavított" aranyvalutára való visszatérést, jól sejtve, hogy az nem más mint az amerikai dollar világalmanak előkészítése. Az elhunyt Lord Keynes Bretton Woods elfogadásával elméleti életművét gyakorlatilag lerombolta. Am a politikai megfigyelők jelentése megegyeztek abban, hogy a munkásnépet nem győzték meg sem a Keynes-i megnyugtatók, sem a munkaspárti propagandabeszédek, sem a szélső bal taktikai okokból történt mentegetései. Az egyszerű ember aki nem értette meg az aranyvaluta "aldásait", sokkal helyesebben ítélte meg a helyzet veszélyeit mint az általában egyedül kompetens szűrték.

Wallace lemondása óta az amerikai helyzet napról-napra milliókka

érttette meg Angliában, hogy a szabad piachoz való visszatérést mit jelentene a számukra. De a republikanus győzelem napjaig csak paholyból nézték az Amerikában dühönhő gazdasági epidémiát. De ^{az} azon a napon ^{megsápadt} elérte őket a dögvész szele. Maga Herbert Morrison mondta: "Az amerikai szabad kereskedelem a világ vérkeringését teszi szabaddá. De a vérkeringés nem csak az egészséget, hanem a betegség csirait is terjeszti." Az angol ~~publikánus~~ külpolitikai fordulatot az amerikai regálytól való félelem váltotta ki.

A válság gyökerei persze az események egészen más rétegében keresendők. Ezeket még felszínesen sem lehet megjelölni anélkül hogy fel ne vetnők a kérdést: Mi volt az angol-amerikai viszonyban előbb, a kölcsön vagy a politika? Más szavakkal: gazdaságilag függött-e Anglia az Egyesült Államoktól vagy pedig azért helyezte magát függésbe, hogy ne kockasztassa az Amerikával való politikai szövetségét? Erre a ~~kérdésre~~ kérdésre még Angliában is csak kevesen mernek ma még határozott választ adni. Ennek viszont az oka abban rejlik, hogy maga a kérdés a brit birodalom összhelyzetének csak az egyik, bár talán a legfontosabb vetülete. Pedig a Crossman ellenzék várható kihatásai nagyrészt a "Kölcsön vagy politika" dilemmájának a helyes megfejtésétől függenek. Crossman a független angol külpolitika jelszavát adta ki. Még ha ^{az} hamarosan megvalósul is, amit csak kívanni lehet, sok mulik majd e "független" politika belső ~~tartalman~~ tartalmán.

Annyit azonban már most mondhatni: ~~ez~~ ez nem egy második Wallace esetet, amely ~~sajnos~~ csak megerősítette azt a politikát, amely ellen

Wallace tiltakozott. A Crossman fordulat ellenkezőleg meg fogja
gyengíteni a Winston Churchill szellemi befolyását az angol kül-
politikára, és ezzel remélhetőleg ^{világosra} utat nyit az új szocialista Anglia ~~új~~
jobb ~~mag~~ megértésének.
